

NieuwsQuelle

Vereniging Vrienden van de 3e Berkelcompagnie Verein Freunde der 3. Berkelkompanie

Jaargang 5, nr. 2

December 2010

Redactie:
H.W.ter Meulen
Asselerweg 4a
NL 7218 ND Almen
(0031) (0)575-431606
Vertaling/Übersetzung:
Sandra Hoeltken

Inleveren van de kopij uiterlijk 1 mei 2011

Bij voorkeur per e-mail bij de redactie. De redactie behoudt zich het recht voor artikelen in te korten.

Gerne Manuskripte spätestens am 1 Mai 2011 einliefern.

Vorzugweise per E-mail nach der Redaktion. Die Redaktion entscheidet, um eventuell Artikel zu kürzen.

Bestuurssamenstelling/
Vorstandszusammensetzung:
J. Ribbers, voorzitter.
J. Dijksman, secretares
W. Bisperink, penningmeester

Van de voorzitter

Een jaar ging snel voorbij. Dieptepunt was wel het overlijden van de vrouw van onze penningmeester Wim Bisperink! Namens alle vrienden van de Berkel wens ik Wim en zijn kinderen veel sterkte toe. Dit jaar hadden wij weer een prachtige bustocht, vol afwisseling. Günter bedankt. Elders in deze Nieuwsquelle staat meer hierover. Ook een bezoek aan de Regierungspräsident von Münster was een groot succes! De derde Berkelcompagnie vertegenwoordigd door Voorzitter Meerburg, secr. Feldsmann, Marja Schulenberg, wethouder Markink van Berkelland, heemraad Wubbels van het waterschap en ondergetekende waren te gast bij de Präsident. Graag wens ik U allen prettige feestdagen en een gelukkig Nieuwjaar!

Ein Jahr ist wieder schnell vergangen. Der Tiefpunkt war wohl der Tod der Frau unseres Schatzmeisters Wim Bisperink. Im Namen aller Freunde der Berkel wünsche ich Wim und seinen Kindern viel Kraft. Dieses Jahr haben wir wieder eine herrliche Bustour voll Abwechslung gemacht. Danke Günter! Auch hierüber steht etwas in dieser Nieuwsquelle. Auch der Besuch des Regierungspräsidenten von Münster war ein großer Erfolg! Die Dritte Berkelkompanie, präsentiert durch den Vorsitzenden Meerburg, Sekretär Felsmann, Maria Schulenberg, den Beigeordneten Markink von Berkelland, den Deichgeschworenen des Wasserverbandes Wubbels und ich selbst waren zu Gast beim Präsidenten.

Ich wünsche Ihnen allen schöne Weihnachtstage und einen guten Rutsch!

Jan Ribbers

Der 25.000ste Guest im Flüsterboot

door Yde Postma

Op woensdag 6 oktober, heeft de voorzitter van de fluisterboten, de heer Jan Nieuwburg, de 25.000ste guest van dit seizoen gehuldigd. De gelukkige was Katie Vlaadingerbroek. Samen met haar vader logeerde zij een aantal dagen in de omgeving van Zutphen en maakte 's morgens een tochtje met de fluisterboot over de Berkel en Grote Gracht.

Zij werd toegezingen door het schipperskoor en ontving een cadeau en natuurlijk een bos bloemen.

Katie heeft de ziekte van Crohn. Daarom maakt zij tijdelijk gebruik van een rolstoel en moet gedurende zes weken sondevoeding gebruiken. Deze huldiging was een welkome afwisseling. Uiteraard wensten alle vrijwilligers van de fluisterboten haar veel sterkte.

Am Mittwoch, den 6.Okttober, hat der Vorsitzende der Flüsterboote, Jan Nieuwburg, den 25.000sten Guest dieser Saison geehrt.

Die Glückliche war Katie Vlaadingerbroek. Gemeinsam mit ihrem Vater verweilte sie einige Tage in der Umgebung von Zutphen und machte morgens eine Fahrt mit dem Flüsterboot über die Berkel und den großen Kanal.

Der Schifferchor sang ihr etwas vor, sie bekam ein Geschenk und natürlich auch einen Blumenstrauß.

Katie hat die Crohn-Krankheit und braucht daher zeitweise einen Rollstuhl. Sechs Wochen muss sie auch Sondennahrung zu sich nehmen. Diese Ehrung war eine willkommene Abwechslung für sie. Alle ehrenamtlichen Helfer der Flüsterboote wünschen ihr viel Kraft für die Zukunft.

Reise 23 Oktober 2010

Jenny Schot-Ribbers

Vroeg opstaan, want we willen natuurlijk niets missen! Om 8.45 uur vertrekken we met de bus vanaf de parkeerplaats bij Café Kerkemeijer, naar Stadtlohn. Daar worden we door onze Duitse Vrienden van de Berkel ontvangen in Hotel Loen, met koffie en belegde broodjes.

Al snel gaat 't met het hele gezelschap naar Gescher, een stad met 20 000 inwoners, ook wel de klokkenstad genoemd. Hier stoppen we bij de bouw van een waterkrachtcentrale in de Berkel, en aanleg van vistrappen. De Berkel wordt daar iets verlegd, zodat een meanderd geheel ontstaat.

Vandaar uit gaan we naar Coesfeld voor een bezoek aan een enorme groothandel in biologische producten van de firma Weiling. Dit familiebedrijf startte in 1975 en heeft 400 medewerkers in dienst, met een omzet van 93 miljoen euro. Een prachtige winkel met een grote verscheidenheid aan artikelen. Een groot distributiecentrum, vanwaar uit winkels in Duitsland worden bevoorraad. In 2010 is in Lonsee een tweede logistiek centrum geopend. Na de bezichtiging gaan we naar de stadstoren uit de 17e eeuw, waar de eigenaar van de Stephanus bierbrouwerij ons al staat op te wachten met uiteraard bier, frisdrank en lekkere brood- en vleeshapjes. Buiten is het koud, maar in de toren wordt het heel gezellig en barstten we spontaan in zingen uit. Nadat de hele ploeg weer in de bus zit, gaan we richting Concert Theater. Hier volgt een twee uur durende rondleiding. Het theater is 16 meter hoog, er kunnen 623 personen in en wij bevinden ons op 10 meter hoogte. Een prachtig gezicht vanuit de regiekamer gezien. Inmiddels zijn ook onze sponsoren Arend en Diny van de Pol aangekomen, en gaan we verder naar Lette, een buurgemeente van Coesfeld. Hier bezichtigen we het glasmuseum met de mogelijkheid om iets te kopen. Voor diegenen die geen interesse hebben in het museum is er het café voor een lekker glasje en waar de dag wordt afgesloten met een heerlijk stampotbuffet. Jan Ribbers bedankt de organisator van deze dag, Günther Südhoff, voor het mooie programma en bedankt ook de sponsor. We stappen met z'n allen weer in de bus, bestuurd door Ben ten Braak, die ons weer veilig thuis brengt. Hartelijk dank aan onze Duitse Vrienden van de Berkel voor deze fantastische dag!

Burgemeester Vennes, Jan Ribbers,
Günther Südhoff

Bierbrouwerij Stephanus trakteert bij de
Pulverturm

Bioladen van de firma Weiling

Neuer Anlegesteg Flüsterboote

door Yde Postma

Es ist schon wieder einige Zeit her, dass die Schiffer der Flüsterboote den neuen Steg in Rijkenhage in Zutphen in Gebrauch genommen haben. Zuvor sind wir jahrelang zu Gast gewesen bei der Familie Borgman an der Coehoornsingel und wir sind ihnen sehr dankbar, dass wir ihren Garten die ganzen Jahre nutzen durften. Unsere Boote haben nun einen sehr schönen Platz und auch das Aufladen der Akkus verläuft zur Zufriedenheit. Der neue Platz gefällt uns sehr gut und wir hoffen daran noch viele Jahre Freude zu haben.

Dank der Mitarbeit und auch finanziellen Hilfe der Gemeinde Zutphen der Provinz Gelderland war es möglich, diesen neuen Platz zu realisieren.

Het is alweer enige tijd geleden dat de schippers van de fluisterboten in Zutphen de nieuwe steiger aan het Rijkenhage in gebruik hebben genomen.

Daarvoor zijn wij jaren te gast geweest bij de familie Borgman aan de Coehoornsingel en wij zijn hen zeer erkentelijk dat wij al die jaren gebruik hebben mogen maken van hun tuin.

Onze boten hebben ook nu een mooie plek en het weer opladen van de accu's verloopt naar tevredenheid.

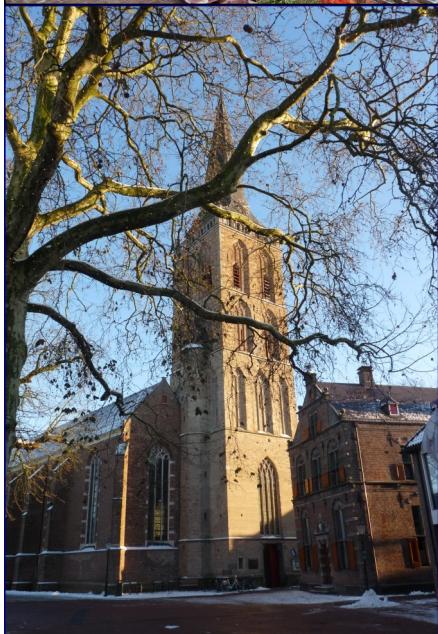
De nieuwe plek bevalt heel goed en wij hopen hier nog vele jaren plezier van te hebben.

Mede door de medewerking, ook financieel, van de gemeente Zutphen en de provincie Gelderland was het mogelijk deze nieuwe plaats te realiseren.

Een stad aan de Berkel presenteert zich: Lochem

Lochem, gelegen in der schönen Bilderbuchlandschaft des Achterhoek, bietet zahlreiche Möglichkeiten, um Ausflüge zu unternehmen. Siehe auch www.vvvlochem.nl

De Jappe, de laatste Berkelschipper?

door Henriëtte Marsman-Slot

'De Jappe', de laatste berkel-schipper, vervoerde tot 1890 vaten petroleum, jenever, zilverzand vanuit Vreden en soms turf uit het Haaksbergerveen. Het zilverzand werd door huisvrouwen gebruikt om op de vloer te strooien of door goud- en zilversmeden. Zelden kon de schipper gebruik maken van de zeilen en moest de boot zelf trekken.

Met veel spektakel en feestgedruis werd de eerste replica van een vroegere berkelzomp in Borculo in 1989 te water gelaten. De Jappe, zo heette de boot, was gebouwd aan de hand van een tekening uit een rapport van W.C.A. Staring (1812-1895, zoon van dichter en landhuishoudkundige A.C.W. Staring) uit 1845. De Jappe werd al gauw een begrip. Nu bevaart zelfs een heuse vloot berkelzompen de zomerse Berkel, maar De Jappe blijft toch het 'vlaggenschip'. De zomp is vernoemd naar Gerard Wolfs uit Eibergen, de berkelschipper die als bijnaam 'De Jappe' had.

In krantenberichten is vaak te lezen dat Gerard Wolfs, alias De Jappe, de 'laatste' berkelschipper is geweest. Maar er zijn meer schippers die aanspraak op de titel 'laatste' maken. Gerhard Rotz uit Köckelwick bijvoorbeeld. Toen hij in 1932 overleed stond in de krant dat de man die het langst op de Berkel had gevaren, was overleden. De laatste berkelschipper zou ook Heinrich Kupper uit Vreden kunnen zijn. Bij zijn dood in 1949 werd vermeld dat hij in zijn jeugd nog scheepsjongen op de Berkel was geweest.

Waarom kreeg de eerste replica van een berkelzomp dan toch de naam De Jappe?

Een van de zompenbouwers van het eerste uur was Jan Hovenkamp, zeilfanaat maar ook hoofd van de technische dienst van het Waterschap van de Berkel en daarmee een van mijn leidinggevenden. Terloops vroeg hij: "Bij ons in het bestuur van Stichting De Berkelzomp overweegt men de boot 'De Grada' te noemen, wat vind jij daarvan?" Als een van de schrijvers van het boek 'Uit Berkelbronnen', dat ter gelegenheid van de tewaterlating van de Berkelzomp, zou verschijnen, was ik op dat moment aardig ingelezen in de historie van de berkelschippers. Spontaan antwoordde ik dan ook: "Nee, ik vind 'De Jappe' een veel toepasselijker naam". Hovenkamp nam de naam mee naar het bestuur van de zomp. En zo is het gekomen... Puur toeval.

Feit blijft dat De Jappe thans een beroemdheid is. Zo beroemd zelfs dat men zijn huisje als cultuurhistorisch erfgoed wil bewaren en is daarmee van de volledige teloorgang gered. Het wordt op initiatief van de Stichting De Berkelzomp weer opgebouwd en krijgt een nieuwe bestemming in Eibergen, daar waar het huisje ook thuis hoort. Waar precies in nog niet bekend.

Mit viel Spektakel und Festlärm wird die erste Replik des früheren Berkelkahnes in Borculo ins Wasser gelassen. Jappe, so hieß das Boot, wurde mit Hilfe einer Zeichnung von 1845 aus einem Bericht von W.C.A. Staring (1812-1895), Sohn des Dichters und Agronom A.C.W. Staring) gebaut. Der Jappe wurde schnell zum Begriff. Nun befährt sogar eine echte Flotte Berkelkähne die Berkel im Sommer, aber der Jappe bleibt doch das Flaggenschiff. Der Kahn ist benannt nach Gerard Wolfs aus Eibergen, der Berkelschiffahrer, der den Spitznamen 'De Jappe' trug.

In Zeitungsartikeln ist oft zu lesen, dass Gerard Wolfs, alias de Jappe, der „letzte“ Berkelschiffahrer gewesen ist. Aber es gibt viel mehr Schiffer, die den Anspruch auf diesen Titel haben. Zum Beispiel Gerhard Rotz aus Köckelwick. Als er 1932 starb, stand in der Zeitung, dass der Mann, der am längsten die Berkel befahren hatte, gestorben ist. Der letzte Berkelschiffer könnte aber auch Heinrich Kupper aus Vreden sein. Zu seinem Tod 1949 wurde berichtet, dass er in seiner Jugend noch Schiffsjunge auf der Berkel gewesen war.

Warum bekam die erste Replik eines Berkelkahnes dann den Namen Jappe?

Einer der Kahnbauer der ersten Stunde war Jan Hovenkamp, Segelfanatiker aber auch Kopf des technischen Dienstes des Wasserverbandes der Berkel und damit einer meiner Vorgesetzten. Er bemerkte ganz beiläufig: „Bei uns im Vorstand der Stiftung ‚Der Berkelkahn‘ überlegte man das Boot ‚De Grada‘ zu nennen, was hälst du davon?“ Als einer der Autoren des Buches ‚Uit Berkelbronnen‘ [Von der Berkelquelle], das zur Gelegenheit des Zuwasserlassens des Berkelkahnes erscheinen sollte, war ich zu diesem Zeitpunkt sehr in die Geschichte der Berkelschiffer eingesehen. Ich antwortete dann spontan: „Nein, ich finde ‚De Jappe‘ einen viel passenderen Namen“. Hovenkamp nahm den Namen mit zum Vorstand des Kahnes. Und so ist es schließlich gekommen.... Purer Zufall also.

Tatsache ist, dass „De Jappe“ heute eine Berühmtheit ist. So berühmt sogar, dass man sein Häuschen als kulturhistorisches Erbgut bewahren möchte, um es vor dem Untergang zu retten. Es wird auf Initiative der Stiftung „Der Berkelkahn“ wieder aufgebaut und bekommt in Eibergen, wo das Häuschen auch hingehört, eine neue Bestimmung. Wo genau ist allerdings noch nicht bekannt.